

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

परीक्षण प्रतिवेदन

सिरानचोक गाउँपालिका, छोप्राक गोरखा

आ.व २०७५/७६

सिरानचोक गाउँपालिका, गोरखाको आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण प्रतिवेदन

१. पृष्ठभूमि

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) सम्बन्धी व्यवस्था प्रस्तावनमा नै उल्लेख गरिएको छ । यसका अलावा दफा ११ को गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकारको उपदफा (२) (त) मा जेष्ठ नागरिक, अपांगता भएका व्यक्ति र असक्तहरुको व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी अन्तर्गत विभिन्न क्रियाकलापहरु संचालन गर्ने अधिकार प्रदान गरेको छ भने दफा २४ उपदफा (२) मा स्थानीय तहले योजना बनाउँदा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकारको नीति, लक्ष्य, उद्देश्य, समयसीमा र प्रक्रियासँग अनुकूल हुनेगरी सुशासन, वातावरणमैत्री, बालमैत्री, जलवायु परिवर्तन अनुकूल, विपद् व्यवस्थापन, लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण अन्तरसम्बन्धित विषयलाई ध्यान दिनु पर्नेछ, भन्ने व्यवस्था उल्लेख गरिएको छ । यसैगरी सोही दफाको उपदफा (३) गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्ना योजना बनाउँदा महिला बालबालिका तथा पिछडिएका वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने, लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण अभिवृद्धि हुने खालका योजना तथा कार्यक्रमहरुलाई प्राथमिकता दिनु पर्नेछ, भनी उल्लेख गरेको छ ।

यसै गरी वडा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत तथ्यांक अद्यावधिक तथा संरक्षण अन्तर्गत खण्डीकृत तथ्यांक संकलन, विकास कार्य अन्तर्गत बालविवाह, बहुविवाह, लैङ्गिक हिंसा अन्त्य गर्ने आदि व्यवस्था गरिएको छ भने स्थानीय तहको योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन अन्तर्गत योजना तर्जुमा प्रकृत्यामा महिला तथा पिछडिएको वर्गको सहभागितामा जोड दिइएको, योजना बनाउदा महिला, बालबालिका तथा पिछडिएका वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने योजना छनौटमा जोड दिदै लैससास प्रवर्द्धन गर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

सन् २०१५ को सेप्टेम्बरमा सम्पन्न संयुक्त राष्ट्रसंघको साधारण सभाले २०१६ देखि २०३० सम्ममा हासिल गर्नुपर्ने दिगो विकासका १७ वटा लक्ष्य र १६९ वटा उप-लक्ष्यहरु पारित गरेको छ । दिगो विकासका लक्ष्यहरुले विशेष गरी हरेक व्यक्तिको स्वाभिमान, स्वतन्त्रता, समानताका साथै भोक, गरीबीको अन्त्य गर्दै शिक्षित तथा स्वस्थ जीवनयापनका लागि परिकल्पना गर्दछ । यसका साथै यी लक्ष्यहरुले गरिबीको रेखामुनी रहेका बालबालिका, किशोरकिशोरी, महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, यौनिक अल्पसंख्यक, पछाडि पारिएका समुदाय जस्तै दलित, जनजाति, आदिवासीहरुको आवश्यकताहरुलाई समेट्ने उद्देश्य राखेको छ । चरम गरीबीको अन्त्य गर्न, असमानता हटाउन, विभेदसँग लड्न र पछाडि परेका व्यक्ति र समुहको द्रुत गतिमा प्रगति गर्नका लागि कोही पनि पछाडी नछुट्नु भन्ने मुख्य सिद्धान्तलाई दिगो विकासका लक्ष्यहरुले अंगिकार गरेको छ ।

पन्ध्रौ योजना (आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ - २०८०/०८१) को आधारपत्रमा (क) लैङ्गिक समानता तथा महिला सशक्तिकरण, (ख) बालबालिका तथा किशोरकिशोरी (ग) जेष्ठ नागरिक (घ) अपाङ्गता भएका व्यक्ति (ङ) सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण (च) समावेशीकरण लगायतका विषयहरूलाई छुट्टै शिर्षकका रूपमा राखिएको छ ।

संविधानद्वारा प्रदत्त हकहरूको कार्यान्वयन गर्न तथा समानुपातिक समावेशीका आधारमा राज्य संरचनाका सबै अङ्गहरूमा महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, मधेशी, मजदूर, किसान, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, पिछडिएका वर्ग र क्षेत्र सबैलाई सहभागी गराउने संवैधानिक व्यवस्था गरिएको परिप्रेक्ष्यमा सामाजिक विविधता बीचको असमानता, सामाजिक बञ्चितिकरणका कारण सामाजिक समूहको विकास सूचकहरूमा भएको कमजोर अवस्था र सामाजिक, आर्थिक तथा प्रशासनिक क्षेत्रमा रहेको पहुँचको अन्तरलाई न्यून गर्न आवश्यक रहेको छ ।

२. अध्ययनको महत्व

सन् १९९५ मा चिनको वेईजिङ्गमा सम्पन्न चौथो विश्व महिला सम्मेलनले उठाएका महिलाका प्रमुख १२ सरोकारका विषयहरूमा विभिन्न मुलुकका राष्ट्रिय नीति र कार्ययोजनामा पर्याप्त श्रोतको व्यवस्था गर्न नसकिएको वेईजिङ्ग समीक्षा सम्मेलनमा ठहर भइसकेपछि लैङ्गिक उत्तरदायी र सम्बेदनशील बजेट निर्माण तथा परीक्षणको मुद्दामा सरोकार र सचेतना बढ्दै जानु अपरिहार्य देखिएको छ र नेपालमा राज्यको पूर्णसंरचना पछि स्थानीय तहहरूको बजेट निर्माण प्रक्रिया लाई लैङ्गिक कोणबाट सन्तुलित बनाउदै र यसको परीक्षण समेत गर्दै सम्बृद्ध नेपाल सुख नेपालीको नारालाई टेवा पुऱ्याउनु यस सिरानचोक गाउँपालिकाको लैङ्गिक बजेटको महत्व बोधका साथ लैङ्गिक बजेटको परीक्षणका थालनी गरिएको छ ।

३. लैङ्गिक बजेट परीक्षणको उद्देश्यहरू

- बजेट तर्जुमा नीति, प्रक्रिया र संरचनाको लैङ्गिक सम्बेदनशीलता र जवाफदेहिता मापन गर्नु ।
- श्रोतको बाँडफाँटमा महिलाका आवश्यकता सम्बोधन भए/नभएको विश्लेषण गर्नु ।
- नीति निर्माण र योजना तर्जुमा प्रक्रियामा महिलाका मुद्दालाई छलफलमा ल्याउन र सरोकारवालाहरूलाई उत्तरदायी वन्न उत्प्रेरित गर्नु ।
- लैङ्गिक मूल प्रवाहीकरणको समग्र प्रक्रियामा योगदान दिने तर्फ उन्मुख लैङ्गिक सम्बेदनशील आर्थिक प्रतिबद्धता निर्माण गर्न सहयोग पुऱ्याउनु ।

४. अध्यनका क्षेत्रहरु

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका क्षेत्रहरुलाई निम्न बुदाामा उल्लेख गर्न सकिन्छ ।

- नीतिको लैङ्गिक सम्वेदनशीलता ।
- प्रक्रियाको लैङ्गिक सम्वेदनशीलता ।
- संरचनाको लैङ्गिक सम्वेदनशीलता ।
- श्रोत विनियोजनको लैङ्गिक विश्लेषण ।
- कार्यान्वयन तहमा लैङ्गिक सहभागिताको अवस्था ।

५. अध्ययनको तरीका र विधि

यस लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण कार्यलाई ब्यवहारिक र वस्तुपरक बनाउनका साथै यथार्थको नजिक पुग्नका अध्ययनका लागि निम्न विधीहरुको अवलम्बन गरिएको छ ।

१. गाउँपालिकाका ऐन, नियम र निर्देशिकाहरु को अध्ययन
- २ .स्थलगत अध्ययन

- लक्षित समूह छलफल (Focul Group Discussion-FGD)
- अवलोकन (Observation)

- ३.जनप्रतिनिधी र कर्मचारीहरुसँगको छलफल

६. सहभागिहरु

यस परिक्षण को विभिन्न चरणहरुमा विभिन्न आयोजनाका उपभोक्ता समितिका सदस्य हरु, गाउँपालिकाका अध्यक्ष लगायत कार्यपालिकाका सदस्यहरु र सम्पूर्ण कर्मचारीहरुको उपस्थिती रहयो ।

७.. विश्लेषणका औजारहरु

यस लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण वाट प्राप्त परिणामलाई स्पष्ट र सवैले बुझने बनाउनका लागि माकुरेजालो विधिवाट विप्लेषण गरिएको छ । जुन तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

८.परीक्षणबाट आएका मुख्य प्राप्तिहरु

- निर्णय प्रक्रियामा महिला सहभागिता अर्थपूर्ण प्रतिनिधित्व गरेको पाईन्छ ।
- कम मात्रामा भएपनि महिलाहरुको वकालत र सरोकारवालाहरुको संवेदनशीलता वढ्दै गएको पाईन्छ ।

- सार्वजनिक जीवनमा महिला सहभागिता बढ्दै गएको देखिएको छ ।
- लैङ्गिक हिंसाका घटनाहरूमा महिलाहरूले न्याय पाउन थालेका छन्/आवाज उठाउन थालेका छन् ।

९. लैससास बजेट परिक्षण बीधिवाट देखिएका लैगिंक समानता तथा सामाजिक समावेशिकारणको अवस्था ।

- गाउँपालिकाले तर्जुमा ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि, मापदण्ड तयार गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको दृष्टिले सहभागिता हुने गरेको पाईन्छ ।
- वार्षिक कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा लैससासलाई स्पष्ट रूपमा संबोधन गर्ने गरी कार्यक्रमहरू तयार गर्ने गरिएको पाईन्छ ।
- उपभोक्ता समिति गठन गर्दा आम भेला गर्नु का साथै उपभोक्ता समितिमा कम्तिमा ३३ प्रतिशत महिलाको सहभागिता भएको पाईन्छ ।
- गत आ.व.को वार्षिक योजनामा लैङ्गिक तथा सामाजिकरूपमा बहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहको उत्थानका लागि तर्जुमा गरिएका कार्यक्रम तथा बजेटको कार्यान्वयन पूर्णरूपमा भएको पाईन्छ ।
- जातीय विभेद र छुवाछुत हटाउनका लागि बजेट विनियोजन सहित कार्यक्रम तयार गरी समयमै सम्पन्न गरेको पाईन्छ ।
- गत आ.व. मा सेवा सुविधामा पहुँच नभएका समुदायहरूका लागि घुम्ति शिविर संचालन भएको पाईन्छ ।
- महिला तथा बाल विकास शाखा अन्तर्गत लैससास सम्पर्क व्यक्ति तोकिएका पाईन्छ ।

९.१. परीक्षण पश्च्यात सूचकहरूले प्राप्त गरेका अंक

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका सूचकहरू
(GESI Audit)

नोट : ० = शून्य, ०.५ = ठिकै, १ = राम्रो

जम्मा २२

क्र.स.	सूचक र उप-सूचकहरू	अंक	प्राप्ताङ्क	पुष्ट्याई को आधार	कैफियत
१	कानून तथा नीतिमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	७	२		
क	गाउँपालिकाले तर्जुमा गर्ने कानून (ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि, मापदण्ड), नीति/रणनीति तयार गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको दृष्टिले सहभागिता हुने गरेको छ वा छैन ?	० - १	१	सहकारी ऐन, उपभोक्ता समिति संचालन निर्देशिका, बालअधिकार संरक्षणकार्यविधी	
ख	कानून तथा नीति निर्माणको क्रममा लाभग्राही विशेषतः महिला तथा सामाजिकरूपमा बञ्चितमा परेको समुदायको सुझाव लिईएको छ वा छैन ?	० - १	०		
ग	हालसम्म स्वीकृत भएका कानूनहरू र नीतिहरूका बारेमा पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूका लागि अभिमुखिकरण भएको छ वा छैन र समान बुझाई छ वा छैन ?	० - १	०		
घ	स्वीकृत भएका कानून र नीतिहरू वेबसाइटमा राखिएको साथै प्रकाशन गरी सबैको पहुँचमा हुने गरी पालिकाका सम्बन्धित शाखाहरू र वडा कार्यालयमा राखिएको छ वा छैन ?	० - १	०.५	स्वीकृत भएका कानून र नीतिहरू वेबसाइटमा राखिएको	
ङ	गाउँपालिकाको लैससास नीति छ वा छैन ? तर्जुमा गरिएको भए लाभग्राही विशेषतः महिला तथा सामाजिकरूपमा बञ्चितमा परेको समुदायसंग छलफल गरी सुझाव समावेश गर्ने गरिएको छ वा छैन ?	० - १	०		
च	महिला तथा सामाजिकरूपमा बञ्चितमा परेको समुदायहरू लक्षित गरी छुट्टै नीति, निर्देशिका वा कार्यविधिहरू वनेका छन् वा छैनन् ? (जस्तै	० - १	०.५	अपांगता मैत्री, बालमैत्री, लैङ्गिक मैत्री कार्यविधिहरू	

क्र.स.	सूचक र उप-सूचकहरू	अंक	प्राप्ताङ्क	पुष्ट्याई को आधार	कैफियत
	अपांगता मैत्री, बालमैत्री, लैङ्गिक मैत्री, दलित वा जोखिममा परेको र अन्य समुदायको सामाजिक तथा आर्थिक रुपान्तरणका लागि बनाइएको नीति कार्यविधिहरू)				
छ	गाउँपालिकामा हुनसक्ने सबै प्रकारका विभेद / दुर्व्यवहार (जस्तै यौनजन्य, जातीय र महिला हिंसा नियन्त्रण, समान कामका लागि समान ज्यालाको लागि नीति बनाएर लागु गरिएको छ वा छैन ?	०-१	०		
२	लैससास विश्लेषणमा आधारित योजना तर्जुमा	७	३		
क	आवधिक योजनाको उद्देश्य, रणनीति तथा नतिजामा लैगिक तथा सामाजिकरूपमा बहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहको आर्थिक तथा सामाजिक हैसियतमा परिवर्तन एवम् रुपान्तरण ल्याउने गरी स्पष्टरूपमा उल्लेख गरिएको छ वा छैन ?	०-१	०		
ख	आवधिक तथा क्षेत्रगत योजना (जस्तै स्वास्थ्य, शिक्षा, खानेपानी, कृषि, विपत जोखिम व्यवस्थापन आदि) तर्जुमा गर्दा गाउँ पार्श्वचित्रबाट प्राप्त लिङ्ग, उमेर, भूगोल, जातजाति, भाषा, सस्कृति, वर्ग, अपाङ्गता भएका व्यक्ति आदि अनुसारको छुट्टाछुट्टै अवस्था विश्लेषण गरि आवश्यकता पहिचान गर्ने गरिएको छ वा छैन ?	०-१	०		
ग	आवधिक, क्षेत्रगत, लैससास नीती अनुरूप वार्षिक नीती तथा कार्यक्रम बनाइने गरेको छ वा छैन ? यस्ता नीति र वार्षिक कार्यक्रम बीचको तादम्यता छ वा छैन ?	०-१	०.५	गाउँपालिकाको वार्षिक नीती तथा कार्यक्रम	
घ	वार्षिक योजना तर्जुमा गर्दा लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट (GRB) तर्जुमा प्रक्रिया अवलम्बन गरी कार्ययोजना तयार गर्ने गरिएको छ ?	०-१	०		

क्र.स.	सूचक र उप-सूचकहरू	अंक	प्राप्ताङ्क	पुष्ट्याई को आधार	कैफियत
ड	बस्तीस्तरको योजना तर्जुमा प्रक्रियामा सबै प्रकारका लिङ्ग र समुदायको अर्थपूर्ण सहभागिता हुने गरेको छ वा छैन ?	०-१	०.५	बस्तीस्तरको योजना तर्जुमा गर्दाको बैठक माईन्यूट	
च	वार्षिक कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा विषयगत समिति अनुसार छुट्याईएको बजेट र कार्यक्रममा लैससासलाई स्पष्ट रूपमा संबोधन गर्ने गरी विषयगत कार्यक्रमहरू तयार गरिएको छ वा छैन ?	०-१	१	गाउँपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रमको पुस्तिका	
साछ	बञ्चितकरण र जोखिममा परेका व्यक्ति र समुदायको लागि विशेष कार्यक्रम तथा बजेट तय भएको छ वा छैन ?	०-१	१	गाउँपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रमको पुस्तिका	
३	योजना कार्यान्वयन, अनुगमन/नियमन र मूल्याङ्कन	७	४.५		
क	उपभोक्ता समिति गठन गर्दा आम भेला गर्ने गरिएको छ वा छैन ? उक्त भेलामा सहजीकरणका लागि कर्मचारी वा महिला वडा सदस्यहरूको भूमिका हुने गरेको छ वा छैन ?	०-१	१	उपभोक्ता समितिको निर्णय माईन्यूट	
ख	उपभोक्ता समितिमा कम्तिमा ३३ प्रतिशत महिलाको सहभागिता छ वा छैन ? साथै अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षमध्ये कम्तीमा एकजना महिला सदस्य रहने व्यवस्था छ वा छैन ?	०-१	१	उपभोक्ता समितिको निर्णय माईन्यूट	
ग	उपभोक्ता समितिमा लैङ्गिक तथा बहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुह, लाभान्वित समूह उपस्थिति रहेको अवस्थामा तिनीहरूको समेत प्रतिनिधित्व हुने गरेको छ वा छैन ?	०-१	१	गाउँपालिकाको मस्यौदा पार्श्वचित्र र उपभोक्ता समितिको निर्णय माईन्यूट	
घ	योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४ बमोजिम गठित सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन समितिले अनुगमनका सूचकहरू वनाउदा लैससास सम्बन्धी सूचकहरू समावेश गरी सूचक वनाइएको छ वा छैन ? र अनुगमन प्रतिवेदन कार्यपालिकामा छलफल हुन्छ वा हुदैन ?	०-१	०		

क्र.स.	सूचक र उप-सूचकहरू	अंक	प्राप्ताङ्क	पुष्ट्याई को आधार	कैफियत
ड	गत आ.व.को वार्षिक योजनामा लैङ्गिक तथा सामाजिकरूपमा बहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहको उत्थानका लागि तर्जुमा गरिएका कार्यक्रम तथा बजेटको कार्यान्वयन पूर्णरूपमा भए वा भएनन् ?	०-१	१	गत आ.व.को आर्थिक प्रशासनको खर्च अभिलेख	
च	सञ्चालित कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्दा लैंगिक तथा सामाजिकरूपमा बहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहलाई लागत अनुरूप पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने गरिन्छ ? स्थानीय तहले रुपान्तरणीय विकासको लागि सबै वर्ग वा व्यक्तिहरूलाई ज्ञान तथा सीप विकास गर्ने गरेको छ वा छैन ?	०-१	०.५	गाउँपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रमको पुस्तिका	
छ	नियमित रूपमा सबै प्रकारका सरोकारवालाहरूको सहभागितामा लैससास सम्बन्धी छलफल, सिकाई आदानप्रदान हुने गरेको छ वा छैन ? के यस्ता सिकाईहरू कार्यक्रम/योजना तयार वा नीति निर्माण गर्दा समावेश गर्ने गरिन्छ ?	०-१	०		
४	आन्तरिक संरचना	७	४		
क	गाउँपालिकामा गठीत न्यायिक समिति र वडा तहका मेलमिलाप केन्द्रमा लैङ्गिक तथा सामाजिकरूपमा बहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहको प्रतिनिधित्व भएको छ वा छैन ?	०-१	१	गाउँपालिकामा गठीत न्यायिक समितिको संरचना र मेलमिलापकर्ताहरूको नामावली ।	
ख	न्यायिक समिति र मेलमिलाप केन्द्रमा दर्ता भएका र समाधान गरिएका विवादहरूको खण्डीकृत तथ्यांक (क्षेत्र र लाभान्वित) को अभिलेख राखिएको छ वा छैन ?	०-१	०.५	न्यायिक समितिको अभिलेख पुस्तिका	
ग	गाउँपालिकाले गठन गर्ने गरेका समितिहरू, उपसमिति तथा कार्यदलमा लैङ्गिक तथा सामाजिकरूपमा बहिस्करणमा परेका व्यक्ति र	०-१	०.५	गाउँपालिकामा गठन भएका विषयगत समिति र	

क्र.स.	सूचक र उप-सूचकहरू	अंक	प्राप्ताङ्क	पुष्ट्याई को आधार	कैफियत
	समुहको समानुपातिक प्रतिनिधित्व भएको छ वा छैन ?			उपसमितिहरूको संरचना ।	
घ	सामाजिक विकास शाखा/महिला तथा बाल विकास शाखा अन्तर्गत लैससास सम्पर्क व्यक्ति तोकिएको छ वा छैन ?	०-१	१	सम्पर्क व्यक्ति तोकिएको पत्र ।	
ङ	लैङ्गिक तथा सामाजिकरूपमा बहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहहरूको विकासको लागि छुट्टै कोष तथा वजेटको व्यवस्था भएको छ (जस्तै बाल विकास कोष, अपाङ्गता विकास कोष, छात्रवृत्ति कोष, दलित उत्थान विकास कोष आदि) ? उनीहरूको सक्रियता र आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने गरिएको छ वा छैन ?	०-१	०.५	गाउँपालिकाको वजेट तथा कार्यक्रमको पुस्तिका	
च	बाल हेल्पलाइन १०९८, बालबालिका हराएमा वा भेटिएमा १०४, महिला तथा बालबालिकामाथि हुने हिंसाको बारेमा उजुरी गर्न सकिने राष्ट्रिय महिला आयोगको टोल फ्रि नं. ११४५, घरेलु हिंसा जस्ता उपयोगी जानकारीहरू समुदाय स्तरसम्म प्रभावकारी ढंगबाट सूचना प्रवाह गर्न स्थानीय संयन्त्र प्रयोग गरी लाभग्राहीहरूलाई सूचना प्रवाह गरिने गरेको छ वा छैन ?	०-१	०		
छ	गाउँपालिकाले टोल विकास संस्था तथा समुदायमा आधारित संस्थाहरू व समितिहरू (जस्तै: महिला समुह, आमा समुह, बाल क्लब, संचार समुह, कृषि समुह) दर्ता/सूचीकृत गरी सक्रियरूपमा संचालनमा ल्याईएको छ वा छैन ?	०-१	०.५	गाउँपालिकाको दर्ता/सूचीकृत पुस्तिका	
५	क्षमता विकास	७	१		
क	गाउँपालिकामा स्थानीय सरकारको संस्थागत स्व- मूल्याङ्कन गरी क्षमता विकास कार्ययोजना बनाईएको छ वा छैन ? यस्ता कार्ययोजनाका लागि आवधिक, क्षेत्रगत र वार्षिक कार्यक्रममा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिएको छ वा छैन ?	०-१	०.५	स्थानीय सरकारको संस्थागत स्व- मूल्याङ्कन गरी क्षमता विकासका	

क्र.स.	सूचक र उप-सूचकहरू	अंक	प्राप्ताङ्क	पुष्ट्याई को आधार	कैफियत
				लागि बनाईएको कार्ययोजना	
ख	गाउँपालिकाले संचालन गर्ने क्षमता विकास कार्यक्रमहरूमा सहभागिहरूको छनौट गर्दा लैङ्गिक तथा सामाजिकरूपमा बहिष्करणमा परेका व्यक्ति र समुहलाई विशेष प्राथमिकतामा राखेर आवश्यकता पहिचानका आधारमा गर्ने गरिएको छ वा छैन ?	०-१	०.५	गाउँपालिकाले संचालन गरेका क्षमता विकास कार्यक्रमहरूमा सहभागिहरूको नामावली ।	
ग	गाउँपालिकाले स्वरोजगार वृद्धि गर्ने तथा वैदेशिक एवं रोजगारीमा जाने समुहको क्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको छ वा छैन ? स्थानीय तहले रुपान्तरणीय विकासको लागि सबै वर्ग वा व्यक्तिहरूलाई ज्ञान तथा सीप विकास गर्ने गरेको छ वा छैन ?	०-१	०		
घ	तालिम प्राप्त व्यक्तिहरूको क्षमतामा आएको परिवर्तनका सम्बन्धमा प्रभावकारी अनुगमन गर्ने गरेको छ वा छैन ? तालिमप्राप्त व्यक्ति वा सेवाप्राप्त गर्ने समुदायको आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तिकरणमा परिवर्तन भएको अभिलेखिकरण गर्ने गरिएको छ वा छैन ?	०-१	०		
ङ	गाउँपालिकाका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास तालिममा लैससास सम्बन्धी छुट्टै विषय राखि तालिम दिने गरेको छ वा छैन ?	०-१	०		
च	गाउँपालिकाले महिलाहरूका रणनीतिक आवश्यकता पुरा गर्नका लागि लोक सेवा आयोग तयारी कक्षा, ग्रामीण महिला प्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी) तयार गर्ने गरेको छ वा छैन ?	०-१	०		
छ	लैससास विकासको लागि संघीय सरकार अन्तर्गतका संवैधानिक आयोगहरू, प्रदेश सरकार तथा जिल्लास्तरका कार्यालयहरूसंग समन्वय गर्ने गरिएको छ वा छैन ?	०-१	०		

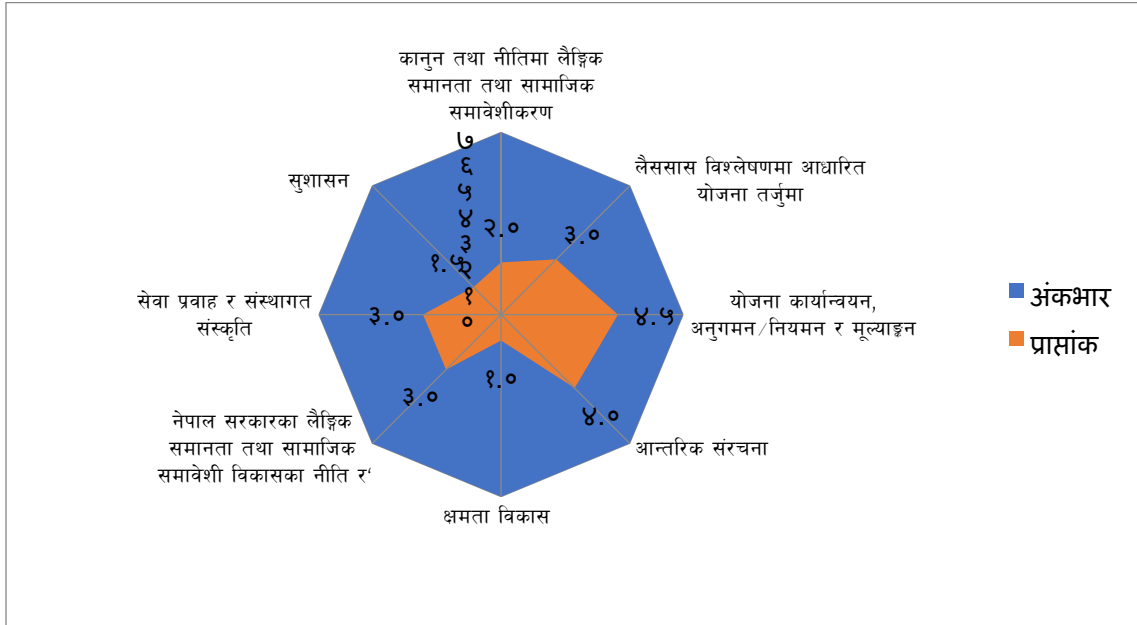
क्र.स.	सूचक र उप-सूचकहरू	अंक	प्राप्ताङ्क	पुष्ट्याई को आधार	कैफियत
६	नेपाल सरकारका लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासका नीति र प्रतिवद्धता	७	३		
क.	महिला विकासका लागि भएका बेईजिड घोषणा पत्रका बाह्रवटा प्रतिवद्धता र दिगो विकासका सत्रवटा लक्ष्यहरू, बाल अधिकार, जातीय विभेद विरुद्धको अन्तराष्ट्रिय महासन्धी (ICERD), ILO, अपांगता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार संरक्षण गर्ने महासन्धि आदिको वारेमा स्थानीय सरकारका प्रतिनिधि र कर्मचारीहरूलाई अभिमुखिकरण गरिएको छ ? कोहि पनि पछाडी नछुटुन् भन्ने कुराको सुनिश्चितताको लागि अध्ययन र विश्लेषण गरी तथ्याङ्क अद्यावधिक गरिएको छ ?	०-१	०		
ख.	लैङ्गिक तथा सामाजिकरूपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहको साथै जोखिममा परेका समुदायका लागि विशेष कार्यक्रम सहित दिगो विकासका लक्ष्यहरूको स्थानीयकरणका लागि स्थानीय तहले सरोकारवालाहरूसँगको सहकार्यमा कार्य गरिएको छ वा छैन ?	०-१	०		
ग.	महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मुलन गर्ने महासन्धि (CEDAW) कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसंघीय सुरक्षा परीषदबाट पारीत प्रस्ताव नं. १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनी उल्लेख गरेका कार्यक्रम हरुमा रकम विनियोजन गरेको छ वा छैन ?	०-१	०		
घ.	महिला विरुद्ध हुने सबैखालको हिंसा निर्मुल गर्ने कार्यक्रमहरू र सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम समयमै सम्पन्न गरेको छ ?	०-१	०.५	गाउँपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रमको पुस्तिका र खर्चको अभिलेख	

क्र.स.	सूचक र उप-सूचकहरू	अंक	प्राप्ताङ्क	पुष्ट्याई को आधार	कैफियत
ड	महिला अधिकार स्थापना र महिला माथि हुने हिंसा विरुद्धको विभिन्न दिवस र अभियान जस्तै महिला हिंसा विरुद्धको १६ दिने अभियान, किशोरी दिवस, अन्तराष्ट्रिय महिला दिवस, स्वच्छ महिनावारी दिवस सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गर्ने गरेको छ वा छैन ?	०-१	०.५	कार्यक्रमको मईन्यूट	
च	संयुक्त राष्ट्रसंघीय बाल अधिकार महासन्धी १९८९ मा गरिएको प्रतिवद्धता कार्यान्वयनका लागि बजेट विनियोजन सहित कार्यक्रम तयार गरी समयमै सम्पन्न गरेको छ वा छैन ?	०-१	१	गाउँपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रमको पुस्तिका र खर्चको अभिलेख	
छ	समाजमा विद्यमान जातीय विभेद र छुवाछुत सम्बन्धी सामाजिक, सांस्कृतिक र धार्मिक कुरीति र अभ्यास हटाउनका लागि बजेट विनियोजन सहित कार्यक्रम तयार गरी समयमै सम्पन्न गरेको छ वा छैन ?	०-१	१	गाउँपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रमको पुस्तिका र कार्यक्रमको माईन्यूट	
७	सेवा प्रवाह र संस्थागत संस्कृति	७	३		
क	लैङ्गिक तथा सामाजिकरूपमा बहिस्करण र जोखिममा परेका व्यक्ति र समुदायको नक्सांकन तथा वार्षिकरूपमा अद्यावधिक गर्ने गरेको छ वा छैन ?	०-१	०		
ख	गत आ.व. मा सेवा सुविधामा पहुँच नभएका समुदायहरूका लागि सेवा प्रवाहमा पहुँच पुऱ्याउन घुम्ति शिविर संचालन भए वा नभएको ?	०-१	१	घुम्ति शिविर संचालन गर्दाको दर्ता अभिलेख र फोटाहरु ।	
ग	बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, महिला र अपांगमैत्री भौतिक संरचना (सार्वजनिक स्थल) निर्माण भएका छन् वा छैनन् ? स्थानीय तहले सेवाग्राहीहरु प्रतिक्षारत रहँदा बस्ने ठाउँको उचित व्यवस्थापन जस्तै पिउने पानी, महिला/पुरुष शौचालय, प्रतिकक्षालय आदि छ वा छैन ?	०-१	०		

क्र.स.	सूचक र उप-सूचकहरू	अंक	प्राप्ताङ्क	पुष्ट्याई को आधार	कैफियत
घ	महिला कर्मचारीहरूको गर्भावस्था र बच्चालाई स्तनपान सम्बन्धी संवेदनशीलतालाई ध्यान दिने गरिएको छ वा छैन (जस्तै गर्भवती महिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा लगाउन नपाइने) ?	०-१	०.५	महिला कर्मचारीले दिएको प्रतिक्रिया	
ङ	राष्ट्रिय तथा स्थानीय अभियान र सम्बन्धित मुद्दाहरूमा (जस्तै निकृष्ट प्रकारको बालश्रम, बाल विवाह, बहुविवाह, दाइजो प्रथा, बोक्सी, छुवाछुत प्रथा तथा घरेलु हिंसा, महिला हिंसा उल्मुलन / नियन्त्रणका लागि) अभियान/चेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुने गरेको छ वा छैन ?	०-१	०.५	कार्यक्रम गरेको माईन्यूट र फोटाहरु	
च	महिला हिंसा विरुद्धको शुन्य सहनशिलता अपनाईएको छ वा छैन ? कार्यक्षेत्रमा हुने यौनजन्य हिंसा र दुर्व्यवहारको सम्बोधन गर्ने गरिएको छ वा छैन ?	०-१	०.५	महिला कर्मचारीहरूको प्रतिक्रिया ।	
छ	गाउँपालिकामा लैससासमैत्री आचरण, भाषा, व्यवहार आदि प्रयोगमा आएको छ वा छैन ? यस्तो व्यवस्थाका लागि पहल गरिएको छ वा छैन ?	०-१	०.५	कर्मचारीहरूको प्रतिक्रिया	
द	सुशासन	७	१.५		
क	स्थानीय तहले सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परिक्षण, सामाजिक परिक्षण, लैससास परिक्षण, गुनासो सुनुवाई, सामुदायिक सुचना पाटी, नागरिक वडापत्र जस्ता सामाजिक जवाफदेहिताका औजारहरूको कार्यान्वयन प्रभावकारी ढंगबाट गर्ने गरेको छ वा छैन ?	०-१	०.५	उपभोक्ता समिति ले गरेको सार्वजनिक परिक्षणका माईन्यूट र फोटाहरु र वडा तहको नागरिक वडापत्रहरु ।	
ख	सामाजिक जवाफदेहिताका औजारहरूको प्रयोग गर्दा लैङ्गिक तथा सामाजिकरूपमा बहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहहरूको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने गरिएको छ वा छैन ?	०-१	०		

क्र.स.	सूचक र उप-सूचकहरू	अंक	प्राप्ताङ्क	पुष्ट्याई को आधार	कैफियत
ग	गाउँपालिकाले नियमित रुपमा आयोजना गर्ने सार्वजनिक सुनुवाईमा बर्हिगमन अभिमत (Exit Poll) र नागरिक प्रतिवेदन पत्र (CRC) गर्ने गरेको छ वा छैन ?	०-१	०		
घ	Website निर्माण गरी विभिन्न सूचनाहरू (वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट, आय-व्यय, पार्श्वचित्र, जोखिम नक्साकन, आवधिक तथा रणनीतिक योजनाहरू, पञ्जीकरणको तथ्यांक, सामाजिक सुरक्षा भत्ताको विवरण तथा अन्य नियमित सूचनाहरू आदि) सार्वजनिककरण गर्ने गरेको छ वा छैन ?	०-१	०.५	गाउँपालिकाको Website	
ङ	सार्वजनिक महत्वका सूचनाहरू साथै माथि “घ” मा उल्लेखित विवरण प्रकाशन गरी स्थानीय संचार माध्यम तथा सूचना पाटी वा सवैको पहुँचमा हुने स्थानमा सार्वजनिक गर्ने गरिएको छ वा छैन ?	०-१	०.५	विभिन्न समय र पत्रिका र एफ. एम रेडियोमा प्रकाशित सूचनाहरूको अभिलेख ।	
च	लैससासका राम्रा अभ्यासहरू, घटना अध्ययन आदिको प्रकाशन गर्ने, स्थानीय तहका समितिहरूमा छलफल गर्ने, अन्य स्थानीय तह, नागरिक समाज तथा प्रदेश र संघ सम्बन्धित निकायहरूसंग आदान प्रदान गर्ने गरेको छ वा छैन ?	०-१	०		
छ	लैङ्गिक तथा सामाजिकरूपमा बहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहहरूको पहुँचका लागि गरिएका सूचना, शिक्षा र संचारको (IEC materials) प्रवाह गरिएको छ वा छैन ? गरिएको भए त्यसले स्थानीय तहको विकास कार्यहरूमा सहभागितामा वृद्धि ल्याएको छ वा छैन ?	०-१	०		

९.२.माकुरे जालो

१०. सबल पक्ष र सुधार गर्नपर्ने पक्षहरू

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणक वाट सिरानचोक गाउँपालिकामा केहि सबल पक्षहरू देखिएता पनि समग्र सूचकहरूवाट प्राप्त परिणाम वाट सुधारगर्नु पर्ने पक्ष वढि देखिन्छ । यस परिक्षणका सबल पक्ष र सुधार गर्नुपर्ने पक्ष लाई निम्न वुदाहरूमा उल्लेख गरिन्छ ।

१०.क) सबल पक्षहरू:

- गाउँपालिकाले तर्जुमा ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि, मापदण्ड तयार गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको दृष्टिले सहभागिता हुने गरेको पाईन्छ ।
- वार्षिक कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा लैससासलाई स्पष्ट रुपमा संवोधन गर्ने गरी कार्यक्रमहरू तयार गर्ने गरिएको पाईन्छ ।
- उपभोक्ता समिति गठन गर्दा आम भेला गर्नु का साथै उपभोक्ता समितिमा कम्तिमा ३३ प्रतिशत महिलाको सहभागिता भएको पाईन्छ ।
- गत आ.व.को वार्षिक योजनामा लैङ्गिक तथा सामाजिकरुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहको उत्थानका लागि तर्जुमा गरिएका कार्यक्रम तथा वजेटको कार्यान्वयन पूर्णरुपमा भएको पाईन्छ ।
- जातीय विभेद र छुवाछुत हटाउनका लागि वजेट विनियोजन सहित कार्यक्रम तयार गरी समयमै सम्पन्न गरेको पाईन्छ ।

- गत आ.व. मा सेवा सुविधामा पहुँच नभएका समुदायहरुका लागि घुम्टि शिविर संचालन भएको पाईन्छ ।
- महिला तथा बाल विकास शाखा अन्तर्गत लैससास सम्पर्क व्यक्ति तोकिएका पाईन्छ ।

१०.ख) सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु:

- महिला तथा सामाजिक रुपमा वन्चितामा परेका समुदायको सहभागितामा नीति तयार गर्नुपर्ने ।
- वार्षिक योजना तर्जुमा गर्दा लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट (GRB) तर्जुमा प्रक्रिया अवलम्बन गरिनुपर्ने ।
- अनुगमन गर्दा लैससास सम्बन्धी सूचकहरु पनि समावेश गरी सो प्रतिवेदन कार्यपालिकामा छलफल गरिनुपर्ने ।
- क्षमता विकास तालिममा लैससास सम्बन्धी छुट्टै विषय राखि तालिम सञ्चालन गर्नुपर्ने ।
- सेवाग्राहीहरु प्रतिक्षारत रहँदा बस्ने ठाउँको उचित व्यवस्थापन जस्तै पिउने पानी, महिला/पुरुष शौचालय, प्रतिकक्षालय आदिको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।
- सामाजिक जवाफदेहिताका औजारहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन र बर्हिगमन अभिमत (Exit Poll) र नागरिक प्रतिवेदन पत्र (CRC) जस्ता विधी प्रयोग गरि सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने ।

११. लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशी विकास कार्ययोजना

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका क्रममा गरेको SWOT analysis का आधारमा सिरानचोक गाउँपालिकाको लैससास को अवस्थामा सुधार ल्याउनको लागि निम्न अनुरूपको कार्ययोजना तयार गरिएको छ ।

लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशी विकास कार्ययोजना

सिरानचोक गाउँपालिका

फागुन २०७६

अवस्थामा सुधारका लागि आवश्यक कृयाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी			समयावधी	थप आर्थिक दायित्व व्यहोर्न	
	पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने (अनुमानित कति रु. हजारमा खर्च व्यहोर्ने श्रोत प्रष्ट खुलाउने)	नपर्ने
१. कानुन तथा नीतिमा लैङ्गिक						

समानता तथा समावेशीकरण						
१.१. कानून तथा नीति निर्माणको गर्दा महिला तथा सामाजिकरूपमा बञ्चितमा परेको समुदायको सुभाब/सहभागिता सुनिश्चितता गर्ने ।	अध्यक्ष, प्र.प्र.अ.,	कार्यपालिका	प्र.प्र.अ. र प्रशासन शाखा प्रमुख	२०७७ साउन देखि	रु. १००,०००।	आन्तरिक श्रोत
१.२. हालसम्म स्वीकृत भएका कानूनहरु र नीतिहरुका बारेमा पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुका लागि अभिमुखिकरण गर्ने ।	प्र.प्र.अ.,	प्र.प्र.अ., प्रशासन शाखा प्रमुख	प्र.प्र.अ. र प्रशासन शाखा प्रमुख	२०७७ साउन देखि	रु. ५०,०००।	आन्तरिक श्रोत
१.३. गाउँपालिकाको लैससास नीति तयार गर्ने	अध्यक्ष,	कार्यपालिका	प्र.प्र.अ. र प्रशासन शाखा प्रमुख	२०७७ साउन देखि		✓
२. लैससास विश्लेषणमा आधारित योजना तर्जुमा						
२.१. वार्षिक कार्यक्रम वनाउदा लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट (GRB) तर्जुमा प्रक्रिया अवलम्बन गरेर गर्ने ।	प्र.प्र.अ.	प्र.प्र.अ., प्रशासन शाखा प्रमुख	प्र.प्र.अ. र प्रशासन शाखा प्रमुख	२०७७ साउन देखि		✓
३. योजना कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन						

३.१. आयोजना अनुगमनका सूचकहरुमा लैससास सम्बन्धी सूचकहरु समावेश गरि सुचक वनाउने र अनुगमन प्रतिवेदन कार्यपालिकामा छलफल गर्ने ।	अध्यक्ष, प्र.प्र.अ., प्रशासन शाखा प्रमुख	प्र.प्र.अ., प्रशासन शाखा प्रमुख	अध्यक्ष, प्र.प्र.अ. र प्रशासन शाखा प्रमुख	२०७७ साउन देखि		✓
३.२. सबै सरोकारवालाहरुको सहभागितामा लैससास सम्बन्धी छलफल, सिर्काई आदानप्रदान गरि कार्यक्रम/योजना तयार गर्ने ।	अध्यक्ष, प्र.प्र.अ., प्रशासन शाखा प्रमुख	प्र.प्र.अ., प्रशासन शाखा प्रमुख	अध्यक्ष, प्र.प्र.अ. र प्रशासन शाखा प्रमुख	२०७७ साउन देखि	रु. ५०,०००। आन्तरिक श्रोत	
४. आन्तरिक संरचना						
४.१. बाल हेल्पलाइन १०९८, बालबालिका हराएमा वा भेटिएमा १०४, महिला तथा बालबालिकामाथि हुने हिंसाको वारेमा उजुरी गर्न सकिने राष्ट्रिय महिला आयोगको टोल फ्रि नं. ११४५ को होडिङ्गवोर्ड वनाई टास्ने ।	महिला विकास शाखा प्रमुख	प्रशासन शाखा प्रमुख	प्रशासन शाखा प्रमुख	२०७६ चेत्र देखि		✓
५. क्षमता विकास						

५.१. गाउँपालिकाले बैदेशिक रोजगारीमा जाने समुहको क्षमता विकासको लागि सिपमुलक तालिम संचालन गर्ने ।	अध्यक्ष, प्र.प्र.अ.,	प्र.प्र.अ., प्रशासन शाखा प्रमुख	प्र.प्र.अ. र प्रशासन शाखा प्रमुख	२०७७ साउन देखि	रु. ३००,०००। आन्तरिक श्रोत	
५.२. गाउँपालिकाले महिलाहरुका लागि लोक सेवा आयोग तयारी कक्षा संचालन गर्ने ।	अध्यक्ष, प्र.प्र.अ.,	प्र.प्र.अ., प्रशासन शाखा प्रमुख	प्र.प्र.अ. र प्रशासन शाखा प्रमुख	२०७७ साउन देखि	रु. २००,०००। आन्तरिक श्रोत	
६. नेपाल सरकारका लैससास विकासका नीति र प्रतिबद्धता						
६.१. किशोरी दिवस र स्वच्छ महिनावारी दिवस सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	प्र.प्र.अ., प्रशासन शाखा प्रमुख	प्र.प्र.अ., प्रशासन शाखा प्रमुख	प्र.प्र.अ. र प्रशासन शाखा प्रमुख	२०७७ साउन देखि	रु. १५०,००० आन्तरिक श्रोत	
७. सेवा प्रवाह र सस्थागत सस्कृति						
७.१. लैङ्गिक तथा सामाजिकरूपमा वहिस्करण र जोखिममा परेका व्यक्ति हरुको नक्सांकन गर्ने ।	अध्यक्ष, प्र.प्र.अ., प्रशासन शाखा प्रमुख	प्र.प्र.अ., प्रशासन शाखा प्रमुख	अध्यक्ष, प्र.प्र.अ. र प्रशासन शाखा प्रमुख	२०७७ साउन देखि	रु. १५०,००० आन्तरिक श्रोत	
७.२. गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा सेवाग्राहीहरु प्रतिक्षारत रहँदा बस्ने प्रतिक्षालयको व्यवस्थापन र पिउने पानी, महिला/पुरुष	अध्यक्ष, प्र.प्र.अ., प्रशासन शाखा प्रमुख	प्र.प्र.अ., प्रशासन शाखा प्रमुख	अध्यक्ष, प्र.प्र.अ. र प्रशासन शाखा प्रमुख	२०७७ साउन देखि	रु. २००,००० आन्तरिक श्रोत	✓

शौचालयको व्यवस्था गर्ने ।						
द. सुशासन						
द.१. गाउँपालिकाले चौमासिक रूपमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने ।	प्र.प्र.अ., प्रशासन शाखा प्रमुख	प्र.प्र.अ., प्रशासन शाखा प्रमुख	अध्यक्ष, प्र.प्र.अ. र प्रशासन शाखा प्रमुख	२०७६ चेत्र देखि	रु. ६०,०००	आन्तरिक श्रोत
द. २ लैङ्गिक तथा सामाजिकरूपमा बहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहहरूको पहुँचका लागि गरिएका सूचना, शिक्षा र संचारको (IEC materials) वनाई प्रवाह गर्ने ।	प्र.प्र.अ., प्रशासन शाखा प्रमुख	प्र.प्र.अ., प्रशासन शाखा प्रमुख	अध्यक्ष, प्र.प्र.अ. र प्रशासन शाखा प्रमुख	२०७७ साउन देखि	रु. ५०,०००	आन्तरिक श्रोत
द.३ गाउँपालिकाले वार्षिक रूपमा लैससास परिक्षण गर्ने ।	अध्यक्ष, प्र.प्र.अ., प्रशासन शाखा प्रमुख	प्र.प्र.अ., प्रशासन शाखा प्रमुख	अध्यक्ष, प्र.प्र.अ. र प्रशासन शाखा प्रमुख	२०७७ साउन देखि	रु. ५०,०००	आन्तरिक श्रोत

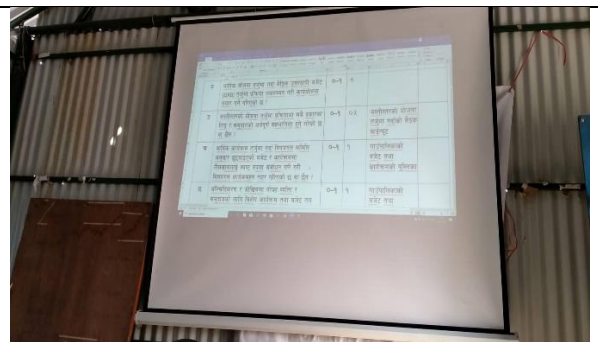
१२. निश्कर्ष

स्थानीय तहको पूर्णरसंरचना पछि गाउँपालिकाले प्राप्त गर्ने सशर्त अनुदानमा महिला, बालबालिक, दलित, जनजातिका साथै अल्पसंख्यक जातिको पुर्नरउत्थान लागि साविकको स्थीय निकायको श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधी २०६९ मा व्यवस्था भएको न्यूनतम ३५ प्रतिशतको व्यवस्था नरहेको मौजुदा अवस्थामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण जस्ता स्वमुल्याङ्कनको आवश्यकता अपरिहार्य छ । जसले महिला, दलित, विपन्न तथा अल्पसंख्यक जातिको विकास का लागि कार्यविधीले व्यवस्था गरेको कमजोर सुचक र उपसूचकहरूका आधारमा सिरानचोक गाउँपालिकाले उनीहरूको नेतृत्व विकास, सशक्तिकरण, सचेतिकरण, सीप विकास मा ध्यान दिई आय आर्जनमा प्रत्यक्ष फाईदा पुग्न सक्ने खालका कार्यक्रममा बढी जोड दिनुपर्ने देखिएको छ ।

१३. सुभाब

सिरानचोक गाउँपालिकाको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका क्रममा गरिएको समग्रपक्षको विप्लेषका आधारमा निम्न सुभाबहरु पेश गरिएको छ ।

- गाउँपालिकाले लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति बनाई आवधिक योजना र वार्षिक बजेट मार्फत सम्बोधन गर्नुपर्ने ।
  - महिलाका, दलित र अल्पसंख्यक जाति । वर्ग वाट आएका मागहरुलाई संकलित गरी निर्णय प्रक्रियामा अनिवार्य रुपमा प्रस्तुत गर्नुपर्ने ।
  - महिलाहरुलाई गाउँपालिका भित्रका सबै समूह, सञ्जाल तथा संघसंस्थाहरुमा समानुपातिक प्रतिनिधित्व गराउनका लागि गाउँसभा वाटनै नीतिगत निर्णय गर्नु पर्ने ।
  - उपभोक्ता समितिमा महिला सहभागिता बढाउन थप पहल गर्नुपर्ने ।
  - महिलाको क्षेत्रमा काम गर्ने सरकारी तथा गैससहरुले महिलाका स्थानीय सामुदायिक संस्थासंग अनिवार्य रुपमा सहकार्य गर्नु पर्ने ।
- लैंगिक परिक्षण कार्यक्रमका केही भलकहरु

सहभागी नामावली

क्र.सं.	नाम, थर	पद	कैफियत
१	राजू गुरुड	अध्यक्ष	
२	भेष वहादुर कुवँर	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	
३	शुकमान गुरुड	वडा अध्यक्ष -१	
४	ज्ञानेन्द्र गुरुड	वडा अध्यक्ष -२	
५	विर वहादुर थापा	वडा अध्यक्ष -३	
६	सन्तोष गुरुड	वडा अध्यक्ष -५	
७	नरायण बाबु दानी	वडा अध्यक्ष -६	
८	सुरज ढकाल	वडा अध्यक्ष -७	
९	ज्ञानेन्द्र पोखरेल	शिक्षा शाखा प्रमुख	
१०	अनन्त पाण्डे	सव-ईन्जिनियर	
११	सुदिप बराल	ईन्जिनियर	
१२	अमृत बस्ति	ईन्जिनियर	
१३	कमल कान्त शर्मा	प्रशासन शाखा प्रमुख	
१४	पशुपति घिमिरे	MIS Operator	
१५	नेत्र प्रशाद पौडेल	आ.ले.प प्रमुख	
१६	कृष्ण चन्द्र देवकोटा	वडा सचिव ८	
१७	सुर्य नारायण श्रेष्ठ	पाचौ तह	
१८	सुजन बराम	चौथो तह	
१९	उत्तम बस्ति	रोजगार संयोजक	
२०	शंकर मणि गुरुड	चौथो तह	
२१	जित वहादुर वानिया	चौथो तह	
२२	शन्त वहादुर कुमाल	चौथो तह	

२३	विरेन्द्र चौधरी	NRA ईन्जिनियर	
२४	कृष्ण पोखरेल	शिक्षा शाखा	
२५	दुकमान श्रेष्ठ	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	
२६	संगिता राई	स्वास्थ्य शाखा	
२७	ईन्दिरा पोखरेल	सहायक महिला विकास निरिक्षक	
२८	रोजिना पोखरेल	सुचना अधिकृत	
२९	मधु पौडेल	ईन्जिनियर	
३०	शारदा ढकाल	अधिकृत (महिला तथा बालबालिका शाखा)	
३१	अर्जुन विश्वकर्मा	योजना तथा शासन सल्लाहकार	

समाप्त